

Biskop Atle Sommerfeldt:

«Den ukjente Gud er gjort kjent»

Preken Åpen dag, Trøgstad / 16.juni 2019 / Treenighetssøndag

Jes 6,1-8 // Apg 17,22-34 (prekentekest) // Luk 24,45-48

Langt sør i Afrika ligger Kalahariørkenen, en av verdens eldste ørkener med et sandlag på opptil 9 kilometer. Deler av denne ørkenen er slik vi tenker oss en ørken, med store sanddyner. Men det meste av den er savanner og sletter med enkelte fjellknauser som stikker opp av den tilsynelatende endeløse høysletten – 1000 m over havet.

Et av disse områdene er fire fjellknauser som heter Tsodilo Hills. Her er det spor av mennesker fra 100.000 år siden, og det er i dette nabolaget de første menneskene befant seg. På klippene i Tsodilo Hills finnes det 4500 oppdagede klippemalerier, der de eldste kan være 30.000 år gamle. Bildene og sporene av mennesker viser at i disse fjellene har mennesker utført religiøse riter for å oppnå kontakt med livets opphav, fortalt historier om skapelsen og forsonet seg med at på det høyeste fjellet fant de døde hvile.

Disse bildene viser oss at lengselen etter kontakt og kommunikasjon med den makt og den kraft som har satt oss inn i denne verden, har fulgt menneskeheten fra begynnelsen. Vi har alltid hatt en dragnings mot å få kontakt med den eller det som har gitt oss evnen til å spørre hvor vi kommer fra, utstyrt oss med kapasitet til å velge mellom godt og ondt, og bevisstheten om at vi skal dø og forlate livet og verden.

I nedre del av Østfold finner vi helleristningene fra 1000 år før vår tidsregning. De har forbausende mange likhetstrekk med tegningene i Tsodilo Hill i form og innhold. Mange av dem er også knyttet til religiøse riter og overgangen mellom liv og død. Dette forteller oss også at menneskene tilhører én slekt, menneskeslekten.

Ved starten av vår tidsregning var Athen fortsatt sentrum for refleksjon om livets aller viktigste spørsmål i tradisjonen fra de store greske filosofene. Det var en mangfoldig religiøs praksis. Sentralt var det praktfulle tempelet på Akropolis høyden. Det kan fortsatt beundres dersom vi besøker Athen. Rett ved siden av tempelet var Areopagos der mange forskjellige altere var bygd av mennesker som ønsket kontakt med de makter og krefter grekerne som menneskene i Tsodilo Hills og østfoldingene i Nedre Østfold kjente måtte finnes, men som ingen så.

Blant de mange altere var det også ett for det usikre og tvilende, det nysgjerrige og undrende mennesket, som ikke helt festet litt til de mange definerte og fast bestemte gudene altrene omkring var bygd for. Den ukjente Guds alter var alteret for mennesker med lengsel etter en guddom som ikke lot seg feste til en bestemt gud, eller lot seg bestemme eller beskrive i menneskelige tenkemåter og filosofi.

Borg bispedømme er 50 år i år. Som jublant har vi spurt medlemmene våre om hva de tenker om Gud. Svarene viser at mange medlemmer også i Borg bispedømme i 2019 oppfatter at Gud er vanskelig å bestemme skråsikkert, men de har en klar oppfatning at virkeligheten er større enn det vi ser og kan sette ord på. De ser rundt seg og er sikre på at mennesker er noe mer enn en biologisk masse, litt annerledes enn kua. Ja, samtidig som mennesket er i slekt med alt levende, er mennesket likevel helt annerledes enn alle andre skapninger.

Kua kan nok føle at døden nærmer seg, men kalven står ikke på båsen og grunner på hvor hun kommer fra, om rett og galt eller om dødens virkelighet. Den ytrer heller ingen lengsel etter en relasjon til skaperen.

Den kristne kirke har i 2000 år kunnet glede alle slags folk og folkeslag med fortellingen om at vår skaper – som er bortenfor alt vi kan tenke og forstå og som eksisterer selv om alle mann var døde og alle land var øde – for å sitere Petter Dass på 1600-talet, har vist oss hvem og hvordan vår skaper er. Gud er bortenfor alt vi kan forstå, men Gud har gjort seg forståelig, gitt oss fortellinger som gir oss bilder på hvordan Gud er.

Det er mange som forsøker å tenke seg frem til Gud og samle beviser for at guddommen eksisterer. Mye slit og angst og fortvilelse er nedlagt i alle disse forsøkene på å nå fram til Gud, det være seg gjennom tanker, livsstil eller bestemte måter å be på.

Vi kan slippe forsøkene på å få himmelen inn i hodet og bygge oss en stige som når opp til det guddommelige. Gud er kommet til oss i Jesus, som viser oss hvordan Gud er. Gud kommer til oss, oppsøker oss og ledsager oss. Gud hører våre rop i smerte, ser vår fortvilelse og gleder seg med oss i våre feiringer. Vi slipper å streve, vi blir møtt av vår Skaper og gitt livskraft og livsmot.

Vi feiret pinse forrige helg, høytiden som markerer at Gud fortsetter å være hos oss også etter at Jesus ikke lenger er synlig for oss. Vi har mistet noe av frimodigheten i vår kultur til å tørre å gjenkjenne Skaperen i livets under, som vi ser hver eneste dag rundt oss. Den hellige ånd hjelper oss til med frimodighet å se tegn på Guds tilstedeværelse der liv og kjærlighet bryter igjennom kulde, oppgittethet og likegyldighet.

Den hellige ånd hjelper oss også til å se at Gud har gitt alle mennesker samme verd. Det gjør at vi i andre mennesker kan få øye på skaperens livskraft og gode vilje, og kjenne med mennesket når det lider.

Kan det være at når vi ikke lenger har tillit til en guddommelige handlekraft i vår virkelighet som skaper alt levende og alle mennesker, så strever vi med å se Guds bilde i andre mennesker og blir mest opptatt av vårt eget og våre egne interesser? Uten Gud er vi alene og kan bli mest opptatt av meg og mitt og vårt.

Gud er kjærlighet og har gitt oss nestekjærlighet som vår veileder for det gode liv og det gode, der ingen utstøtes og blir forlatt, gjestfrihet holdes i hevd og frykten for andre blir forvandlet til godt naboskap.

«Gud gir liv og ånde, ja alt til alle», sier Paulus til de velutdannede greske mennene på Areopagos. Mennesket og hele skaperverket er bærer av Guds hellige ånd og gir oss nærhet til den og det hellige. Nestekjærligheten og respekten for hele skaperverket har sin dypeste forankring i tilliten til at det er slik skaperverket er.

Gud har gitt den ubestemmelige opplevelsen av en makt og en kraft utenfor oss selv, et ansikt og et fast holdepunkt. Gud er ikke ukjent. Jesus har vist oss Gud. Men først og fremst kjenner Gud oss, deg og meg. Vi er ikke ukjente for Gud. Vi er alltid omsluttet av skaperens kjærlighet.